

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

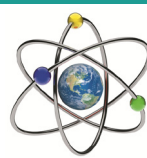
№10(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 358 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Raqamli oliy ta'lim boshqaruvida kommunikativ kreativlikni rivojlantirishning tashkiliy pedagogik mexanizmi	10
Mamatova Xilola Muxiddinovna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari: tizimli tahlil va strategik yondashuvlar	14
Zamira Nishanova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot va ijodiy faoliyat orqali o'zini namoyon etish ko'nikmalarini shakllantirish	17
Abdug'afforova Navbahoroy Botirjon qizi	
Raqamli sivilizatsiya davrida oliy ta'limda axborot-analitik kompetensiyani shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	22
Oybek Davlatov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati	27
Bekmuhammedova Muhlisa Abdusattarovna	
Jaloliddin Rumiy asarlarida komil inson va shaxsiy kamolot masalalari	33
Qodirova Madina Odiljon qizi	
Interfaol ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	37
Ergasheva Shaxnoza Baxtiyor qizi	
Rhythmic Gymnastics: a Harmony of Art and Sport	42
Hurshida Murzoyeva	
Sport to'garaklari mashg'ulotlarining talaba-yoshlar jismoniy rivojlanishiga ta'siri	46
Jabborova Sevara Asroqul qizi	
Inklyuziv ta'lim sub'yektlari hamkorligini boshqarishning innovatsion pedagogik mexanizmlari	51
Kuranboyeva Ozoda Xakimovna	
Maktabdan tashqari ta'lim muhitining o'quvchilar ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillari	57
Mexriniso Nosirova	
Yangi O'zbekistonda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi uchun zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning rivojlanish istiqbollari	61
Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi	
Integrating Culture in Language Teaching and Developing Intercultural Tolerance: Pedagogical Approaches and Classroom Implications	65
Tairova Ruzakhon Umidbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish texnologiyalari	71
Tursunbayeva Yulduz	
Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv ta'lim muhitining pedagogik-psixologik nazariy asoslari	75
Xakimov Utkirbek Ilhomjon o'g'li	
O'zbek xalq cholg'ulari orkestri ijrochiligi san'atining rivojlanish tarixi va uning pedagogik ta'limdagi o'rni ...	79
Miskinova Sabina Ziyadxon qizi	
Преодоление узбекско-русской лингвокультурной интерференции при текстоворждении студентов-филологов: методический аспект	85
Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи	
Инновационные методы преподавания русского языка в вузах Узбекистана: развитие коммуникативной и речевой компетенции учащихся	91
Шокаримова Камола Абдуллаевна	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari....	98
<i>Yakubjonov Xasan Qahramonovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	103
<i>Umarov Xusniddin Egamboyevich</i>	
Sport maktabi o'quvchilarida yengil atletika intervalli mashg'ulotlari yordamida chidamlilikni oshirish	107
<i>Shuxrat Xudoyberdiyev Mamayusupovich, Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich</i>	
O'zbek va jahon adabiyoti matnlarini qiyosiy tahlil qilishda sun'iy intellekt va kompyuter lingvistikasining o'rni	112
<i>Sodikova Makhliyo</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan harbiy tarbiya metodlari	117
<i>A'zamov Inom Salimjonovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilar bilan ishlashda STEAM yondashuvidan foydalanish metodikasini takomillashtirish	121
<i>Abidjanova Vasila To'likinovna</i>	
Kommunikativ topshiriqlar asosida ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	129
<i>Prenova Gulsara Barlikbayevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik nutqiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	134
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Kasbiy ta'lim sifatini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish	138
<i>Ne'matova Zarina Furqat qizi</i>	
Kimyoning asosiy tushuncha va qonunlarini aksiomatik asosda talqin qilishning ilmiy-pedagogik ahamiyati	141
<i>Kamolova Nargiza Ibragimovna</i>	
Моделирование процесса формирования патриотизма у курсантов на основе культурного наследия казахской и узбекской интеллигенции	147
<i>Малдыбаев Куандик Бекбауович</i>	
Bo'lajak tarjimonlarda mumtoz asarlardagi leksik-frazeologik birliklarni tarjima qilish kompetensiyasini shakllantirish ("Firdavs ul-iqbol" asari misolida)	152
<i>Borasulova Dilnoza Dilmurodjon qizi</i>	
WHY I+1 is Not the ZPD: Reassessing Input-Based and Sociocultural Accounts of EFL Development	155
<i>Sattarova Zulxumor Nodirbek kizi</i>	
Лингвометодическая компетенция учителя русского языка: генезис понятия и структура в современной педагогической науке	159
<i>Икрамова Мунира Маруфжановна</i>	
Kasbiy axloq va pedagogik madaniyat masalasini tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodlarining o'rni va vazifalari	163
<i>Kazakov Shavkat Norqobilovich</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutq faoliyatida ijtimoiy muhitning psixologik roli	168
<i>Shadiyev Feruz Djaxonovich</i>	
Intellektida nuqsoni bo'lgan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning so'z boyligini boyitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish	173
<i>Xolmuxamedova Zilola Azimovna</i>	
PIRLS xalqaro baholash dasturida matn bilan ishlashning asosiy turlari va ularni boshlang'ich ta'limda qo'llash metodikasi	178
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Ona tili ta'limida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish	183
<i>Toshmatova Yulduz Olloqulovna</i>	
Kompetentlikka asoslangan ta'limda pedagogning kasbiy madaniyatining o'rni	190
<i>Xojamov Ilhomjon Rahmonaliyevich</i>	

Boshlang'ich ta'limda darslik va o'quv lug'atlari integratsiyasi asosida o'quvchilarning lingvistik-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	195
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning integrativ-metodik modelini takomillashtirish	201
Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi	
Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi asosida oliy ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyatini takomillashtirish.....	209
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Inklyuziv ta'limda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos pedagogik yondashuvlarni tashkil etish	214
Avazova Ozoda Ashurali qizi	
Integrativ yondashuv asosida talabalarining kreativ faoliyatini rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari ...	219
Abdusabirova Laylo Azizjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining imloviy savodxonligini oshirish usullari	224
Ashurova Zilolaxon Baxodir qizi	
Boshlang'ich ta'limda Jeopardylabs platformasi asosidagi o'yin-topshiriqlarning dars samaradorligidagi ahamiyati.....	229
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Tasviriy san'at talabalarida perseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	233
Bazarova Muyassarxon Maxamadyusubovna	
What Trainee English Teachers Notice in AI-Generated Assessment Tools: Fault Detection in Two Tesol Cohorts	238
Dildora Kdirbayeva	
Zamonaviy didaktik vositalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmi.....	246
Ergasheva Ma'mura Suyunovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning pedagogik asoslari.....	250
Ergasheva Umrinisso Komilovna	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari ...	254
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Parent Preparation for Meaningful Participation in Inclusive Education.....	258
Muazzam Bakhtierovna Abdurakhmanova	
Oliy ta'limning nofilologik yo'nalishlarida til ta'limi darsliklari mazmunini bosqichma-bosqich loyihalash	262
Muxamedova Muhlisa Avazjon qizi	
Interyer dizayn ta'limida sun'iy intellekt: bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	268
Rustamov Kamoliddin Ziyodulla o'g'li	
Differences Between Professional and Amateur Boxing	273
Shuhrat Dilmuradov	
Лингводидактический потенциал интерактивного обучения в развитии речевой компетенции пятиклассников.....	277
Ергашева Эльвира Владимировна	
Теория, метод и профессиональное действие: пути модернизации дисциплины "Методика преподавания родного языка" в педагогическом вузе.....	281
Шоира Баймурадовна Бабаева	
Yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan kognitiv-grafomotor mashqlar tizimi	285
Rashidova Saida Ravshonbek qizi	
4-sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	289
To'xtaxo'jayeva Shaxnoza Muhammadumar qizi	

Ingiliz tilini o'qitishda formativ baholash tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari	294
<i>Allayarova Muhabbat Xudayarovna</i>	
Pedagogical Conditions for Establishing an Integrative Approach to Developing Students' Didactic Competence	300
<i>Orazova F. O.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida empatik liderlikka asoslangan boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	306
<i>Umarova Moxinur Shukuroxunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining pedagogik faoliyatini metodik loyihalashning zamonaviy holati va mavjud muammolari.....	312
<i>Temirova Shahloxon Xoshimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv-lingvodidaktik asoslari	317
<i>Abdullayeva Dilovar Bahrullayevna</i>	
"Avesto" ta'limotida ma'naviy-axloqiy qarashlarning pedagogik xususiyatlari	321
<i>Aliyev Islambek Tursinbayevich, Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi</i>	
O'quvchilarda milliy tuyg'ularni shakllantirishning ilmiy – pedagogik asoslari	326
<i>Begmatova Nasiba Safarbayevna</i>	
Fizikadan nostandart va olimpiada masalalarini yechish orqali o'quvchilarning muhandislik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	330
<i>Jo'rayev Farxod Isroilovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda divergent-kasbiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirishda kreativ yondashuvning didaktik imkoniyatlari.....	338
<i>Xolbo'tayeva Dilfuza Usmon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlari.....	346
<i>Norova Nargiza Xalmamat qizi</i>	
Katta yoshdagi ayollarda metabolik salomatlikni yaxshilashga yo'naltirilgan sog'lomlashtiruvchi jismoniy mashg'ulotlar metodikasi	350
<i>Ruziyeva Raxima Bobojonovna</i>	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA VAQTNI BOSHQARISH KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Norova Nargiza Xalmamat qizi

Farg'ona davlat universiteti

"Boshlang'ich ta'lim uslubiyoti" kafedrası o'qituvchisi (PhD)

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlari tadqiq etilgan. Mustaqil topshiriqlarni maqsadli tashkil etish orqali o'quvchilarning vaqtni rejalashtirish, vazifalarni ketma-ket bajarish, vaqt resurslarini taqsimlash va o'z faoliyatini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Mustaqil ta'lim topshiriqlarining mazmuni, murakkabligi, bajarish muddati va nazorat mexanizmlarini o'quvchilarning yosh xususiyatlariga moslashtirish zarurligi asoslangan. Mustaqil ta'lim topshiriqlarini muntazam va metodik jihatdan to'g'ri tashkil etish vaqtni boshqarish kompetensiyasining rivojlanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, vaqtni boshqarish, mustaqil ta'lim, mustaqil topshiriq, kompetensiya, o'z-o'zini boshqarish, rejalashtirish, monitoring, refleksiya, ta'lim texnologiyasi.

Abstract: The article examines the pedagogical potential of independent learning tasks in developing time management competencies among primary school students. It highlights how the purposeful organization of independent tasks fosters skills such as time planning, sequential task execution, allocation of time resources, and self-regulation of activities. The study substantiates the necessity of tailoring the content, complexity, completion timeframes, and monitoring mechanisms of independent learning tasks to the age-specific characteristics of the students. It demonstrates that the systematic and methodologically sound organization of independent learning tasks contributes to the development of time management competence.

Key words: primary education, time management, independent learning, independent task, competence, self-management, planning, monitoring, reflection, educational technology.

Аннотация: В статье исследуется педагогический потенциал самостоятельных учебных заданий в формировании навыков тайм-менеджмента у учащихся начальной школы. Подчеркиваются вопросы развития у учащихся навыков планирования времени, последовательного выполнения заданий, распределения временных ресурсов и самоконтроля посредством целенаправленной организации самостоятельных заданий. Обосновывается необходимость адаптации содержания, сложности, времени выполнения и механизмов контроля самостоятельных учебных заданий к возрастным особенностям учащихся. Показано, что систематическая и методически корректная организация самостоятельных учебных заданий способствует развитию навыков тайм-менеджмента.

Ключевые слова: начальное образование, тайм-менеджмент, самостоятельное обучение, самостоятельное задание, компетенция, самоорганизация, планирование, мониторинг, рефлексия, образовательные технологии.

KIRISH

Bugungi ta'lim jarayonida o'quvchidan faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirish emas, balki o'z ta'lim faoliyatini mustaqil tashkil eta olish, vazifalarni rejalashtirish, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va o'z faoliyati natijalarini baholash kabi ko'nikmalarga ega bo'lish ham talab etilmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi mazkur ko'nikmalarning dastlabki poydevorini shakllantirish uchun muhim davr hisoblanadi.

O'quvchining mustaqil ta'lim faoliyati bilan vaqtni boshqarish kompetensiyasi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Mustaqil topshiriqni bajarishda o'quvchi topshiriq mazmunini anglash, uni bajarish ketma-ketligini belgilash, zarur vaqtni taxmin qilish, ish jarayonini nazorat qilish va yakuniy natijani baholash kabi faoliyatlarni amalga oshiradi. Shu sababli mustaqil ta'lim topshiriqlarini faqat bilimlarni mustahkamlash vositasi sifatida emas, balki o'quvchining o'z faoliyatini boshqarish kompetensiyasini rivojlantiruvchi pedagogik vosita sifatida ko'rib chiqish mumkin.

O'z-o'zini boshqarib o'qish bo'yicha zamonaviy tadqiqotlarda rejalashtirish, monitoring, nazorat va refleksiya o'quvchining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning muhim jarayonlari sifatida qaraladi ^[4]. Vaqtni boshqarish ham o'z-o'zini boshqarishning muhim tarkibiy jarayonlaridan biridir.

Zamonaviy tadqiqotlarda vaqtni boshqarish o'quvchining ustuvorlashtirishi, vaqtni rejalashtirishi, taqsimlashi va zaruratga ko'ra vaqt sarfini o'zgartirishi bilan bog'lanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun esa mazkur kompetensiyani shakllantirish bevosita amaliy faoliyat orqali tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Chunki kichik yoshdagi o'quvchi uchun "vaqtdan samarali foydalanish" kabi abstrakt tushunchadan ko'ra, "10 daqiqada topshiriqni bajarish", "bugun uchta vazifani bajarish", "avval qaysi vazifani bajaraman?" kabi konkret vaziyatlar tushunarliroqdir.

Shu nuqtayi nazardan, mustaqil ta'lim topshiriqlarining vaqt omili bilan bog'langan holda loyihalanishi o'quvchiga vaqtni real faoliyat jarayonida boshqarishni o'rgatish imkonini beradi.

Tadqiqotning maqsadi - boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlarini aniqlash hamda ularni tashkil etishning metodik asoslarini ishlab chiqish.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi mustaqil ta'lim topshiriqlarini vaqtga yo'naltirilgan mazmun va nazorat mexanizmlari asosida tasniflash hamda ularni boshlang'ich ta'lim sharoitida qo'llashning metodik modelini taklif etishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirish masalasi o'z-o'zini boshqarib o'qish, mustaqil ta'lim faoliyati, rejalashtirish, monitoring va refleksiya jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda tadqiq etilgan.

B. J. Zimmerman o'z-o'zini boshqarib o'qishni o'quvchining o'z ta'lim faoliyatini maqsadli tashkil etishi bilan bog'lab, mazkur jarayonda o'quvchining faol ishtiroki muhimligini ko'rsatadi ^[4].

P. R. Pintrich tadqiqotlarida esa metakognitiv bilim, rejalashtirish, monitoring, nazorat va refleksiya o'quv faoliyatini boshqarishning muhim tarkibiy jihatlari sifatida yoritilgan ^[5]. Ushbu nazariy qarashlar vaqtni boshqarish kompetensiyasini o'quvchining umumiy o'z-o'zini boshqarish faoliyatining tarkibiy qismi sifatida o'rganish uchun muhim asos yaratadi.

C. Dignath, G. Büttner va H.-P. Langfeldt boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'z-o'zini boshqarib o'qish strategiyalarini rivojlantirishga qaratilgan tadqiqotlarni meta-tahlil qilib, mazkur strategiyalarni maxsus tashkil etilgan ta'lim jarayoni orqali rivojlantirish masalasiga e'tibor qaratganlar ^[1].

C. Dignath, S. Rimm-Kaufman, R. van Ewijk va M. Kunter esa boshlang'ich ta'limda o'qituvchilarning o'z-o'zini boshqarib o'qishga oid amaliyoti va qarashlarini o'rganganlar ^[2].

Ushbu tadqiqotlar boshlang'ich sinf bosqichidayoq o'quvchilarda o'z faoliyatini rejalashtirish va nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish zarurligini ko'rsatadi.

M. Olid-Luque va hammualliflar boshlang'ich ta'limda o'z-o'zini boshqarib o'qish dasturlarining ta'sirini tizimli tahlil qilib, bunday dasturlarning o'quvchilarning strategiyalardan foydalanishi va akademik natijalariga ta'sirini o'rganganlar ^[3]. Mazkur tadqiqot vaqtni boshqarish bilan bog'liq rejalashtirish, monitoring va baholash jarayonlarini o'quv faoliyati tarkibida maqsadli shakllantirish zarurligini asoslashda muhim ahamiyatga ega.

Mahalliy tadqiqotchilar N. M. O'rinova va G. I. Tillabayeva vaqtni boshqarish texnologiyasidan talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyasini rivojlantirishda foydalanish masalasini yoritganlar ^[6]. Ushbu yondashuv mustaqil ta'lim va vaqtni boshqarish o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatishi bilan ahamiyatlidir. Biroq mazkur masalani aynan boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari, mustaqil topshiriqlarning mazmuni, bajarish muddati va nazorat mexanizmlari bilan bog'liq holda o'rganish alohida metodik yondashuvni talab etadi.

Tahlil qilingan tadqiqotlardan farqli ravishda, ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirish mustaqil ta'lim topshiriqlarini maqsadli tashkil etish bilan bevosita bog'lanadi. Mustaqil topshiriqlarni vaqtga yo'naltirilgan mazmun va nazorat mexanizmlari asosida tashkil etish, o'quvchining topshiriqni bajarish vaqtini oldindan rejalashtirishi, faoliyat jarayonini monitoring qilishi hamda rejalashtirilgan va real sarflangan vaqtni refleksiv baholashi maqolada ilgari surilayotgan yondashuvning o'ziga xos jihatini tashkil etadi. Shu asosda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan nafaqat o'quv mazmunini o'zlashtirish, balki o'quvchining vaqtni boshqarish kompetensiyasini bosqichma-bosqich rivojlantirish vositasi sifatida foydalanish nazarda tutiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ta'lim faoliyati va vaqtni boshqarish kompetensiyasi o'zaro bog'liq pedagogik hodisalar sifatida qaraldi. Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy, faoliyatga yo'naltirilgan, shaxsga yo'naltirilgan va o'quvchining o'z-o'zini boshqarishiga asoslangan yondashuvlar tashkil etdi.

O'z-o'zini boshqarib o'qish nazariyasida o'quvchining maqsad qo'yishi, faoliyatini rejalashtirishi, jarayonni kuzatishi va yakuniy natijani baholashi markaziy o'rin egallaydi. Pintrich modelida rejalashtirish, monitoring, nazorat va refleksiya alohida bosqichlar sifatida ko'rsatiladi ^[5]. Shu nazariy asosdan kelib chiqib, maqolada vaqtni boshqarish kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiluvchi mustaqil topshiriqlar to'rt bosqich asosida tashkil etildi:

1. **Maqsadni anglash.** O'quvchi topshiriqdan ko'zlangan natijani aniqlaydi. Masalan: "Men bugun 15 daqiqada berilgan matnni o'qib, uning mazmunini 3 ta gap bilan ifodalayman." Bu bosqichda o'quvchi "Nimani bajarman?" degan savolga javob beradi.
2. **Vaqtni rejalashtirish.** O'quvchi topshiriq uchun zarur bo'lgan vaqtni oldindan belgilaydi. Masalan: matnni o'qish - 7 daqiqa; asosiy fikrni aniqlash - 3 daqiqa; javob yozish - 5 daqiqa. Bu bosqich vaqtni boshqarish kompetensiyasining rejalashtirish komponentini shakllantiradi.
3. **Mustaqil bajarish va monitoring.** O'quvchi topshiriqni mustaqil bajaradi va belgilangan vaqtga amal qiladi. Bu jarayonda o'quvchiga quyidagi savollar yordam beradi: Men belgilagan vaqt yetarlimi? Vazifaning qaysi qismini bajardim? Vaqtimni nimaga ko'proq sarflayapman? Ishimni tezlashtirish yoki vaqtni qayta taqsimlash kerakmi?
4. **Natijani baholash va refleksiya.** Topshiriq yakunida o'quvchi rejalashtirilgan vaqt bilan real sarflangan vaqtni taqqoslaydi. Masalan: "Men topshiriqni 15 daqiqada bajaraman deb o'ylagandim. Amalda 18 daqiqa sarfladim. Keyingi safar matnni o'qishda asosiy fikrlarni oldindan belgilab olaman."

Bu jarayon o'quvchida metakognitiv yondashuvni rivojlantiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining onlayn mustaqil faoliyati o'rganilgan tadqiqotlarda ham yosh o'quvchilar topshiriqni bajarishning mazmuniy qismiga ko'proq vaqt ajratib, rejalashtirish va monitoringga kamroq vaqt sarflagani aniqlangan. Shu sababli rejalashtirish va monitoring strategiyalarini bolalarga bevosita o'rgatish zarurligi ta'kidlangan ^[2].

Tadqiqot natijalari mustaqil ta'lim topshiriqlarining mazmuni va tashkil etilish shakli o'quvchining vaqtni boshqarish kompetensiyasini rivojlantirishga bevosita ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatdi. Oddiy mustaqil topshiriqda o'quvchiga faqat vazifa beriladi: "Matnni o'qing va savollarga javob bering." Vaqtni boshqarishga yo'naltirilgan topshiriqda esa vazifa kengaytiriladi: "Matnni o'qing. Avval uni qancha vaqtda o'qishingizni taxmin qiling. Keyin o'qish uchun vaqt belgilang. Savollarga javob bering. Yakunda taxmin qilgan vaqtingiz bilan real sarflagan vaqtingizni taqqoslang." Ikkinchi holatda o'quvchi nafaqat o'quv mazmunini o'zlashtiradi, balki o'z faoliyatini tashkil etishni ham o'rganadi.

Bu yondashuvda mustaqil topshiriq ikki maqsadga xizmat qiladi:

1. **Fan bo'yicha ta'limiy maqsad.** O'quvchi mavzu bo'yicha bilim yoki ko'nikmani egallaydi.
2. **Metakompetensiyaviy maqsad.** O'quvchi o'z faoliyatini vaqt jihatidan boshqarishni o'rganadi.

Shu sababli mustaqil topshiriqlarni ishlab chiqishda "Bu topshiriq o'quvchiga nimani o'rgatadi?" savoli bilan bir qatorda "Bu topshiriq o'quvchiga o'z vaqtini qanday boshqarishni o'rgatadi?" savoliga ham javob izlash zarur. Mustaqil topshiriqlar vaqtni boshqarish topshiriqning tashqi sharti emas, balki uning ichki pedagogik komponenti sifatida qaraladi.

Masalan, matematika fanida: "5 ta masalani 20 daqiqada yeching" topshirig'i o'niga: "5 ta masalani ko'rib chiqing. Qaysi biri ko'proq vaqt talab qilishini aniqlang. 20 daqiqani masalalar o'rtasida taqsimlang. Belgilangan reja asosida ishleng. Yakunda rejangiz qanchalik samarali bo'lganini baholang", deyish mumkin. Bu topshiriqda o'quvchi masalalarni yechish bilan birga ustuvorlikni aniqlash, vaqtni taqsimlash va o'z qarorini baholash faoliyatlarini ham amalga oshiradi.

Vaqtni boshqarish kompetensiyasini rivojlantirishda faqat 10–20 daqiqalik topshiriqlar bilan cheklanib qolmaslik kerak. Boshlang'ich sinflarda yoshga mos uzoq muddatli kichik topshiriqlar ham berilishi mumkin. Masalan: "7 kunlik kitobxonlik loyihasi". O'quvchi: kitob tanlaydi; bir haftalik maqsad qo'yadi; har kuni o'qish uchun vaqt belgilaydi; o'qilgan sahifalarni qayd etadi; hafta oxirida natijani tahlil qiladi.

Bunday topshiriq o'quvchiga vaqtni faqat bir dars doirasida emas, balki bir necha kunlik faoliyat davomida boshqarish imkonini beradi ^[6]. Haftalik reja asosidagi o'z-o'zini boshqarib o'qish faoliyatlari bo'yicha tadqiqotlarda ham o'quvchilarga vazifalarni qachon va qanday ketma-ketlikda bajarishni rejalashtirish imkoniyati berilishi o'z-o'zini boshqarish jarayonlari bilan bog'langan.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining vaqtni boshqarish imkoniyatlari bir xil emas. Shu sababli barcha o'quvchilarga bir xil vaqt chegarasini qo'yish har doim ham pedagogik jihatdan maqsadga muvofiq bo'lmasligi mumkin. Masalan: A daraja: "Topshiriqni 15 daqiqada bajaring." B daraja: "Topshiriq uchun o'zingizga kerakli vaqtni belgilang." C daraja: "Topshiriqni bajarish vaqtini oldindan taxmin qiling, reja tuzing va yakunda taxminiy hamda real vaqtni taqqoslang." Bunday differensial yondashuv o'quvchini asta-sekin tashqi nazoratdan o'z-o'zini boshqarishga olib boradi. Bu jihat boshlang'ich ta'lim uchun ayniqsa muhim, chunki o'quvchi dastlab o'qituvchi yordamida vaqtni boshqaradi, keyinchalik esa mazkur faoliyatni mustaqil bajarishga o'tadi.

Vaqtni boshqarish kompetensiyasini baholashda faqat "topshiriq o'z vaqtida bajarildi yoki bajarilmadi" mezon bilan cheklanmaslik kerak. Tadqiqotlar ham boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'z-o'zini boshqarish strategiyalarini maxsus va bevosita o'rgatish zarurligini ko'rsatmoqda ^[1]. Xususan, boshlang'ich ta'limdagi intervensiyalar o'quvchilarning strategiyalardan foydalanishi va akademik natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan. Shuningdek, ko'nikmalarni rivojlantirish o'quvchiga rejalashtirish, monitoring va baholash jarayonlarini ongli ravishda bajarish imkonini beradi. Olingan nazariy va metodik natijalar mustaqil ta'lim topshiriqlarini vaqtni boshqarish kompetensiyasini shakllantirish bilan bog'lash uchun uchta asosiy pedagogik shartni ko'rsatadi.

Birinchi shart - topshiriqning aniq maqsadga ega bo'lishi. O'quvchi nima qilishi va qanday natijaga erishishi kerakligini bilishi zarur.

Ikkinchi shart - vaqt komponentining topshiriqqa kiritilishi. O'quvchiga "tezroq bajaring" deyish emas, balki vaqtni qanday rejalashtirish va taqsimlashni o'rgatish kerak.

Uchinchi shart - refleksiv tahlil. Topshiriq tugashi bilan faoliyat yakunlanmasligi, o'quvchi o'zining vaqt sarfi va natijasini tahlil qilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan maqsadli foydalanish muhim pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini ko'rsatdi. Mustaqil topshiriqlarni vaqt omili bilan bog'lash o'quvchilarda vaqtni taxmin qilish, rejalashtirish, taqsimlash, faoliyat jarayonini monitoring qilish va natijalarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi ^[3].

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ushbu kompetensiyani rivojlantirish jarayoni bosqichma-bosqich tashkil etilishi lozim: dastlab o'qituvchi tomonidan vaqtni belgilash va rejalashtirishga yordam beriladi, keyinchalik o'quvchi vaqtni mustaqil belgilash, faoliyatni nazorat qilish va natijani baholash darajasiga olib chiqiladi.

Shuningdek, mustaqil topshiriqlarni differensiallashtirish, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish va qisqa muddatli topshiriqlar bilan bir qatorda uzoq muddatli mini-loyihalardan foydalanish vaqtni boshqarish kompetensiyasini yanada izchil shakllantirish imkonini beradi.

Shunday qilib, mustaqil ta'lim topshiriqlarini vaqtni boshqarish kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan holda loyihalash boshlang'ich ta'limda o'quvchining mustaqilligi, mas'uliyati va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali pedagogik yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dignath C., Büttner G., Langfeldt H.-P. How can primary school students learn self-regulated learning strategies most effectively? A meta-analysis on self-regulation training programmes // Educational Research Review. – 2008.
2. Dignath C., Rimm-Kaufman S., van Ewijk R., Kunter M. Teachers' practices and beliefs regarding self-regulated learning in primary education // Educational Psychology Review.
3. Olid-Luque M. va boshqalar. Impact of Self-Regulated Learning Programs in Primary Education: A Systematic Review // Psychology in the Schools. – 2025. – Vol. 62, Issue 3. – P. 734–755.
4. Zimmerman B. J. Self-Regulated Learning and Academic Achievement: An Overview // Educational Psychologist. – 1990. – Vol. 25, No. 1. – P. 3–17.
5. Pintrich P. R. The Role of Metacognitive Knowledge in Learning, Teaching, and Assessing // Theory Into Practice. – 2002.
6. O'rinova N. M., Tillabayeva G. I. Using Time Management Technology to Develop Students' Competence in Independent Learning // International Journal of Pedagogics. – 2025. – Vol. 5, Issue 5. – P. 170–174. DOI: 10.37547/ijp/Volume05Issue05-43.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.